

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Qvo pacto simplex apprehensio, siue prima operatio intellectus à
secunda, & iudicatiua differat ex obiecto, & modo repræsentandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

sed potius esse intellectum, seu cognitum ut quo, hoc est rationem formalem cognoscendi: ad eum modum quo album pro albedine in recto sumpta, & parietem de obliquo connotante interdum usurpatur: ut colligere est ex hac propositione, *album immediate disgregat visum*.

173 Quod vero hæc sit B. Thomæ mens satis constat ex eius libro quarto contra gentes cap. 11. ubi postquam præmisit, ac latè proposuerat, verbum esse intentionem intellectam, mox subiungit hæc verba: *Aliud est intelligere rem & aliud est intelligere ipsam intentionem intellectam, quod intellectus facit, dum super suum opus reflectitur: unde & alia scientia sunt de rebus, & alia de intentionibus intellectis*. Ex quibus constat, verbum iuxta B. Thomam nunquam ut quod, & propriè cognosci, nisi cum est cognitio non directæ, sed reflectæ. Addiderim fortassis esse aliquando sermonem Angelico Præceptor, non de verbo interiori, sed de verbo partim interiori, partimque exteriori, siue, quod perinde, de obiecto cognito, dum verbum docet intelligi.

174 Adducunt Thomistæ pro se secundo Aristotelem lib. 2. de anim. text. 60. ibi: *Differentia tamen est, nam ea, quæ actu sensum efficiunt, extra sunt: ipsum inquam visibile, & audibile, & sensibilem cetera: cuius causa hæc est: actu namque sensus singularium est: scientia verò universalium est: hæc autem in ipsa anima quodammodo sunt: quapropter intelligere quidem cum quisquam voluerit in ipso est situm: sentire autem non collocatur in ipso: necesse est enim sensibile ipsum adesse*. Ex quibus hoc confici potest argumentum: obiectum sensus cuiusvis externi est extra illud: obiectum verò intellectus est intra eum: quorum alterum, alterumque affirmat Aristoteles loco adducto: at id non alia de causa nisi quia sensus obiectum externum in ipsa talis obiecti entitate immediate cognoscit: intellectus verò obiectum externum in verbo sibi intrinseco, ac similitudine quadam immanenti percipit.

175 Respondeo, Aristotelem eò loci tantum velle, animam habere intra se phantasmata, & species intelligibiles, mediis quibus possit obiecta, quamvis absentia sint, cognoscere, quoties ei placuerit: quare obiecta intellectus esse quodammodo intra animam: ceterum obiecta sensuum externorum, ne hac quidem ratione intra animam esse; cum species, & representationes aliqua eorum, quatenus à sensu interno, & intellectu distinguuntur, intra animam non supersint: quo fit ut sensus externi nihil ex natura rei percipere queant cum obiecta exteriora coram non adsunt. Hæc tantum docet Philosophus, non verò quod verbi obiecti cognitio vlla sit necessitas ad intelligendum, magis quam ad sentiendum.

176 Opponunt tertio Augustinum lib. 15. de Trinit. cap. 15. ibi: *Cum verbum nostrum cogitatione nostra dicatur. Et paulò infra: Et verum Verbum nostrum inritum nisi nostra cogitatione non dicitur*. Necnon Anselmum in Monolog. cap. 3. ibi: *Cum enim cogito notum hominem mihi absentem, formatur acies cogitationis meæ in talem imaginem eius, qualem illam per visum oculorum in memoriam attraxi: quæ imago in cogitatione verbum est*. Respondeo, Augustinum id tantum velle, intellectionem nostram actiuam terminari ad verbum: non tamen illud intelligendo, aut cognoscendo, sed duntaxat illud producendo exprimendove. Quod autem attinet ad Anselmum, ita explicandus est, quemadmodum explicui suprâ secundo loco B. Thomam.

177 Arguunt quinto aduersarij. Verbum internum re-

præsentat rem intellectui: repræsentare autem non potest nisi ipsum cognoscatur: ergo ita debet cognosci. Id suadet quia verbum externum non potest aliquid alicui repræsentare, quin ipsum auditu percipiatur, cognoscaturque: similiter ergo, &c. Respondeo, voces repræsentare ac significare rem velut signum instrumentale, cuius definitio est esse, id quod prius cognitum ducit in cognitionem alterius: quid mirum ergo, si prius auditu & percipi debeant, ut in notitiam rerum adducant: at verbum mentis non significat, nec repræsentat veluti signum instrumentale, sed tanquam signum formale; siue ratio formalis cognoscendi: unde sicut ratio formalis dealbando, nempe albedo, propriè alba esse non debet, ita pariter ratio formalis cognoscendi nimirum verbum internum cognosci per se loquendo non postulat.

Arguunt sexto, & ultimò. Intellectio est actio 178 productiua verbi: at ad verbum terminatur actio productiua verbi: ergo & intellectio utriusque actiua ad verbum terminatur: at nulla forma extrinsece terminari potest ad aliud, cui effectum suum formalem non tribuat: intellectio igitur terminata ad verbum, ei effectum suum formalem, videlicet denominationem intellecti, & cogniti impertiet. Respondeo, intelligere actiue rem aliquam est imaginem rei in intellectu exprimere, ac producere: unde ea ratione intelligere rem est ad illam mediâtè tantum terminari: nec alia terminatio præter hanc mediâtam erit utilis, ut intellectionis actiue denominatio, effectusque formalis tribuatur obiecto: cum igitur intellectio actiua non mediâtè tantum, sed immediate ad verbum terminetur, sanè illud productum, non verò intellectum denominabit.

TRACTATVS IV.

De triplici actu, siue operatione intellectus.

CAPVT I.

Quo pacto simplex apprehensio, siue prima operatio intellectus à secunda, & iudicatiua differat ex obiecto, & modo repræsentandi?

1 Vobis attinet ad differentiam prioris eorum actuum à posteriori desumptam ex obiecto illud exploratum est, omnem notionem simplicem, verbi gratia, hominem, albedinem, Angelum, Deum, & his similia, primæ intellectus operationi, eiusque termino ac simplici conceptui oblici. An vero notio etiam complexa, siue identitas vnus cum alio, v.g. hominem esse animal, possit esse obiectum illius, id est satis inter auctores controuersum. Negant Gregor. in prol. sentent. quæst. 1. art. 3. Vasquez 1. parte, disp. 75. cap. 4. num. 21. & 1. part. disp. 223. cap. 3. num. 17. & 1. 2. disp. 62. cap. 3. & disput. 79. capite 3. Suarez tom. 1. metaphys. disputatione 8. sectione 4. num. 8. etiam paulò superius contrarium quoque probet, imo velut magis probabile clarius exprimat. Non pauci etiam Thomistæ eidem opinioni subscribunt.

Cuius primum argumentum est: complexio, & identitas vnus rei cum alia, siue vnâ esse aliam, est obiectum

obiectum iudicij, ac secundæ operationis intellectus: non igitur primæ. Antecedens certum. Consequentia suaderetur: quoniam cum illæ operationes sint speciei diuersæ, non poterunt earum objecta non differre: actus enim intellectus ab objectis specificantur. Secundum eius sententiæ firmamentum est: quia Aristoteles 1. periherm. cap. 1. & cum eo reliqui docent, iudicij proprium esse, ut componat, & diuidat: quod si apprehensio, ac prima mentis operatio sciret, vnum esse, aut non esse aliud, haud dubiè componeret, ac diuideret. Tertium est: quoniam Aristot. 3. de anim. text. 21. vocat apprehensionem meram, qua de agimus, indiuisibilem intelligentiam, alij etiam non dissimili phrasi eam appellant apprehensionem simplicium: fieri ergo non potest, ut totam propositionem obiectiuam attingat, alioqui esset non magis indiuisibilem, & simplicium, quam complexorum, & diuisibilem intelligentia. Denique iudicium non assequitur complexiorem duarum rerum, earumque mutuam identitatem, nisi munere plurium conceptuum, ex quibus coalescit, atque componitur: multo ergo minus prima mentis operatio, quæ iudicio longè imperfectior est, vnus simplicis conceptus beneficio plurium rerum complexiorem, & identitatem poterit assequi. Quocirca non pauca rationes, quibus probari solet, iudicium non posse esse simplicem qualitatem multiplici gaudentem obiecto, hoc ipsum à fortiori de primo intellectus opere persuadent: eas autem in tractatus sequentis caput primum percello.

Enimvero contrarium docent Gabriel in 2. dist. 6. quæst. vnica artic. 3. dubio 2. Toletus 3. de anim. q. 21. & 22. Fonseca 4. metaphys. cap. 2. quæst. 6. sect. 6. Conimbric. 3. de anim. cap. 13. quæst. 4. art. 1. Hurtad. disp. 7. de anim. sect. 1. §. 5. & 6. Auerfa quæst. 23. Logica sectione 1. Sorus 1. post. cap. 2. quæst. 1. ad 2. Balthasar Tellez parte 4. Sum. disp. 84. sect. 1. num. 1. Quorum sententia mihi magis aridet: Primò, quia etiamsi apprehensio aliqua simplex connexionem & identitatem quorundam extremorum repræsentet, non propterea erit iudicium, sed potius ab eo non paruo interstitio distabit: eam igitur poterit repræsentare: consequentia liquet, antecedens etiam non minus perspicuum est: tum ob ea quæ in solutione primi argumenti afferuntur: tum etiam quia non ex eo quod cognitio idem habeat obiectum quod amor, in amorem migrat, aut cum eo confunditur: haud ergo sequetur, apprehensionem esse iudicium, aut vtriusque discrimen omne tolli, etiamsi eadem extremorum connexio vtrique ex æquo obiciatur. Iam secundò: audita hac propositione, *Antichristus modo existit*, apprehendo, & intelligo eius sensum, atque id quod significat, totum penetros: sensus autem, & significatio illius est connexio extremorum suorum, videlicet subiecti, & prædicati: hanc ergo apprehendo: sed eam per iudicium nec affirmo nec debeo: possum ergo simpliciter apprehendere compositionem vnus extremi cum alio, quin eam per iudicium affirmem, & quod consequens est vnus diuisionem ab alio, quin eam per iudicium negem. Tertiò, sæpè sæpius contingit, ut de identitate ac distinctione aliquorum extremorum dubius sim, & anceps, v. g. an non cælum sit simplex corpus: tunc autem eiusmodi identitatem, ac distinctionem percipio, & mente voluto, nullumque de alterutra destitutum iudicium fero: eas ergo simpliciter apprehendo.

Præterea quartò: cum concipio Petrum, v. g. non est necesse, ut cum esse iudicem: ergo etiamsi concipiam identitatem illius cum animali, haud statim

opus est, ut eiusmodi identitatem dari existimem: eius igitur sola apprehensio non repugnat. Quintò, aliæ relationes possunt simpliciter, & circumscripto quouis iudicio à nobis apprehendi, v. g. Paternitas, Filiatio, æqualitas, inæqualitas, similitudo, aut dissimilitudo duarum rerum: quidni ergo, & relatio identitatis vnus rei cum alia, aut distinctionis, vnus & alterius. Consequentia, quantum ego sentio, est manifesta: antecedens à nemine, quem viderim negatur, aut iure potest: quid enim prohibet, me alicuius Paternitatem apprehendere, eamque nec negare, nec affirmare, sed potius in suspensio relinquere, propterea quod dubium inter omnes sit, cuius sit Filius, quem eiusmodi Paternitas respicit. Par autem est cæterarum relationum conditio. Rursus omnis definiti præcedere in nobis solet simplex tantum, & confusa apprehensio, antequam ei definitio per iudicium adhibeatur, & ita magis explicetur. Hoc inductione cuius constabit. Hoc etiam est quod dici consuevit, definitum esse obscurius definitione, & hanc illo clariorem. Sed identitas vnus rei cum alia alicuius definitionis quidditatiæ, aut descriptiæ definitum, atque subiectum est: poterit ergo prius simpliciter apprehendi. Vltèrius ipse P. Valquez 1. part. citata disp. 213. cap. 3. num. 15. docet simplicem apprehensionem solius subiecti, illud repræsentare ut prædicato conueniens, & apprehensionem prædicati, hoc ut vnum cum subiecto, & sic vtramque iudicium constituere: cur ergo simplex apprehensio nequeat concipere mutuam, ac reciprocam identitatem subiecti, & prædicati, & non solum huius cum illo connexionem, sed etiam illius cum hoc è conuerso? ubi enim apprehensio mera nihilominus attingat identitatem inadæquatam, non est quamobrem nequeat attingere adæquatam, & reciprocam, si paulò sit perfectior. Tandem quod ait P. Valquez locis citatis, & innuit etiam P. Suarez relata sect. 4. num. 8. deludi nos similitudine vocum, & harum solam complexiorem percipere, quoties connexionem, & identitatem ipsarum rerum videre nobis videmur, hoc inquam est facile impugnatum. Siquidem prolata hac propositione, *cælum est corpus simplex*, coram eo qui latinæ linguæ sciens, & eo qui nescius est, hic posterior alium conceptum intus efformat, & alium eumque perfectiorem ille prior: ergo quia alter solam vocum texturam percipit, alter vero altius penetrat & ad ipsam rerum connexionem pertingit: igitur si quod fieri potest & solet, iudicium cohibeat, eam simpliciter apprehendet.

Porro diuersæ partis argumenta haud sunt admodum difficilia. Ad primum respondeo, apprehensionem & iudicium ex modo repræsentandi differre posse, etiamsi vtriusque sit idemmet obiectum, nec magis vni quam alteri extremorum connexio, aut seiunctio appareat. Quod constat non solum exemplo amoris, & præuæ cognitionis superius adducto, sed etiam speciei impressæ, & expressæ, sensationis externæ, & internæ, item harum, & cognitionis spiritualis nil spirituale cognoscentis, nec non amoris efficacis, & inefficacis, aliorumque plurium actuum, quos referre superuacat. Ad secundum respondeo: apprehensionem meram componere & diuidere non perfectè, & efficaciter, sed imperfectè, & ineffaciter fortassis non est improbabile, ut Dialect. lib. 10. ostensum: at hæc sola posterior compositio ac diuisio sequi posset, ex eo quod apprehensio compositionem aut diuisionem obiectiuam subiecti, & prædicati attingeret. Deinde propterea quod prima intellectus operatio mutuum ordinem subiecti & prædicati cognoscat, haud efficitur eam vllatenus com-
ponere

ponere aut diuidere: Deus enim compositionem à nobis factam eiusque obiectum cognoscit, quin ob id instar nostri componat, vt docet Ferrariensis 1. contra gentes cap. 59. §. ad 2. id cognoscit fictionem nostram, quin fingat, & falsitatem, quin fallatur: ergo similiter, &c.

6 Ad tertium respondeo, primam intellectus operationem dici indiuisibilem intelligentiam, & simplicium apprehensionem, id est eorum quæ ab intellectu perfectè nec diuiduntur, nec componuntur: quare indiuisibilitas, & simplicitas, de qua sermo est Aristoteli, & aliis, magis se tenet ex parte actus, quam obiecti, & non hoc diuisibile, & complexum esse ab eis negatur, sed illum diuidere aut componere, quoties de prima mentis operatione loquuntur. Porro autem, quo tam hæc solutio, quam ea quæ est adhibita argumento præcedenti magis elucescat, & confirmetur, animaduertenda est quædam doctrina Cardin. Caiet. prima parte, quæst. 58, art. 5. *Cum verum & falsum in compositione consistat, quemadmodum compositio dupliciter admiscetur cognitioni, ita & verum & falsum. Potest enim intellectui competere compositio ex parte modi cognoscendi, vt cum cognoscimus, quod homo est homo, & ex parte rei cognita, vt cum cognoscimus rem compositam. Et per oppositum simplex apprehensio, dupliciter inuenitur, scilicet, quoad modum cognoscendi aut quoad rem cognitam. Nec requiritur ad rationem veri & falsi vtrique compositio, sed altera quævis earum sufficit. Patet enim quod de re quantumcunque simplicissima, potest quis habere cognitionem compositam veram, aut falsam: puta formare propositionem, quod ipsa est ipsa, aut ipsa non est ipsa. Et similiter quantumcunque modus concipiendi sit simplex, potest apprehendi compositum ex partibus incohærentibus, vel cohærentibus, ac per hoc verum, vel falsum.* Hæc ille: vnde roborantur, & declarantur ea, quibus præcedens, & præfens argumentum soluimus. Hoc quidem: quia prima intellectus operatio tantum dicitur indiuisibilem, seu simplicium intelligentiam, indiuisibilitate ex parte modi; quasi sensus sit esse intelligentiam simpliciter, & indiuisibiliter cognitorum nos vero duntaxat ex parte obiecti multipliciter, & complexione ei permittimus. illud verò: quia iudicium differt à prima, & simplici intellectus notitia, penes compositionem ex parte modi: nos vero tantum compositionem ex parte obiecti hætenus ei attribuimus. Quod assumitur in postremo argumento, iudicium non posse esse simplicem qualitatem, hoc ipso quod plura vt plura cognoscat, cap. 3. huiusmet tractatus diluatur.

7 Vidimus hucusque iudicium nostrum, & simplicem apprehensionem non differre obiecto, propterea quod alterum attingat identitatem, aut distinctionem extremorum, secus vero altera: videndum est modo an aliunde obiecto dissideant, eo nimirum, quod apprehensio simplex, vnde noster intellectus orditur, percipiat quidditatem, iudicium vero non illam attingat, sed potius rem quoad an est, eiusque existentiam, & qualeslibet proprietates, aliæ prædicata. Arist. 3. de anim. text. 26. & sexto metaph. text. 8. & 9. metaphys. text. 22. ac B. Thom. initio penultim. & init. post. & 1. part. quæst. 85, art. 5. & quæst. 17, art. 3. & 1. contra gentes cap. 59. videntur affirmare: sed reuera non affirmant. Cum enim aiunt, primam operationem intellectus attingere quod quid est, & secundam, an est, per propositionem de primo adiacente vt v. g. *Petrus est*, siue existit, vel de tertio adiacente, vt *Petrus est albus*, aliisque quibusvis proprietatibus affectus, tota ea doctrina intelligi

debet, per quandam attributionem, quasi eius sensus sit, quemadmodum quidditas rei est eius essentia siue sit existens siue non; ita primam intellectus operationem attingere non solum quidditatem, sed etiam quancunque aliam rem, quin tamen asserat eam absolute, aut taliter esse, vel non esse: contra vero, vt res quoad an est, nihil aliud est quam eam esse aut non esse, ita secundam operationem intellectus percipere tam existentiam rei eiusque proprietates, quam etiam quidditatem, sic tamen vt de eis esse aut non esse, conuenire aut non conuenire alicui subiecto semper affirmet: velut rectè explicat Auerſa q. 23. Logica.

At aliqui Thomista cum Caietano 1. p. quæst. 17. art. 3. §. ad euidentiā docent, primam operationem intellectus in eo differre ex parte obiecti à secunda, quod sola illa quidditatem verè attingat, ac de definito etiam affirmer, hoc aliove simili modo, *linea est longitudo duobus punctis clausa*: hæc vero proprietates subsequentes, & cætera quævis prædicata, eaque rei attribuat. Quod tamen fallatur, quodque verior sit doctrina, qua Aristotelem, & B. Thomam exposuimus, breuiter suadeo: neque enim res magna probatione eget. Nam prima intellectus operatio est, quæ tantum apprehendit, secunda quæ iudicat, tertia quæ colligit, siue concludit: hæc est recepta inter omnes eiusdemmodi vocum significatio: est quodcunque de alio affirmes, eo ipso iudicabis: quævis igitur affirmatio, etiam si sit definitionis de definito, non ad primam, sed ad secundam mentis operationem attinebit. Rursus amor efficax, & inefficax non dissident obiecto, quod vtriusque idem potest esse, sed modo, quo nimirum alter magis, alter minus cum re amata connectitur: haud igitur necesse est, vt iudicium, & apprehensio semper obiecto differant, ac proinde ambo quidditatem rei, ambo cætera eius prædicata poterunt attingere, non tamen eodem modo, nec pari perfectione, vt supra posuimus, & exposuimus. Denique si per primam intellectus operationem affirmamus definitionem de definito, si v. g. hominem esse animal rationale assequimur, quorum sequitur in nobis secunda intellectus operatio à prima distincta, magis quam in Deo & Angelis: Quod si respondeat Caiet. quem (ne calumniari videamur) Auerſa superius citatus sicut nos intelligit, si inquam respondeat, circa quidditates rerum non distinguere in nobis primam intellectus operationem à secunda, facile poterit refelli, quoniam idem necessario vsuenerit circa alia quævis prædicata: etenim distinctio earum operationum oritur in nobis ex confusione & imperfectione luminis, qua Deo, & Angelis decedimus: atqui nihil difficilius, & imperfectius à nobis cognoscitur, quam quidditates rerum: has ergo si nihilominus plenè assequimur, & rebus quarum sunt attribuimus, idque sine assensu, graduve ab vno actu ad alium facto, sanè à fortiori effectus exteriores, & alia prædicata magis nota, sine actu turbæ, & multiplicitate assequi poterimus.

9 Quod attinet ad modum representandi simplicis conceptus, seu termini, mentis proprium, iam toto hoc capite sæpè sapius diximus, talem debere esse, vt merito illius intellectus efficaciter nec componat, neque diuidat, id est vnum de alio neutriquam affirmet, aut denegat. An autem inefficaciter, imperfecteque possit plura componere, aut diuidere, ad modum quo voluntas vna componit efficaciter vnum cum alio, si nimirum quanta potest energia velit Petram, v. g. esse sanum; alia vero, tantum inefficaciter plura componit, vnitue: qua etiam ratione datur duplex affectus diuisi vnus ab alio; de hoc, inquam

inquam in Dialect. lib. 10. latè egi, atque diremi, quid mihi magis probabile esse videatur. Cum autem apprehensionem meram vno modo componere, ac diuidere nego, & alio si non affirmo, at velut non improbabile insinuo, vtrumque dictum puta, de compositione, ac diuisione ex parte modi actusue: nam si sermo de vtraque ex parte obiecti, eas simplici apprehensioni iudicio præuiæ largiendas esse, superius adducta persuadent. Cæterum id non est apprehensionem propriè loquendo componere aut diuidere, sed duntaxat obiectiuam compositionem aut diuisionem cognoscere.

Denique circa modum representandi simplicis notitiæ quæri potest, num is sit, cui in eundem realiter actum cum iudicio coalescere repugnet? Dico cum P. Hurtado relata disp. 7. de anima sect. 1. §. 4. repugnare contemplatione vniuersæ obiecti: qui enim fieri potest, vt idem actus eandem rem simpliciter apprehendat, & simul iudicet, illamque componat, aut diuidat, & nec componat nec diuidat? secus vero respectu diuersorum obiectorum, vt constat ex hoc actu, verbi gratia, *creatura Dei omnes & singule sunt corruptibiles & interituri obnoxia*, qui de creaturis iudicat corruptibiles esse, de Deo vero nihil tale iudicat, aut salua veritate sua potest, ac proinde eum simpliciter apprehendit.

C A P V T II.

An secunda operatio intellectus, siue iudicium sit simplex qualitas, vel potius ex pluribus apprehensionibus intrinsecè componatur?

10 **P**lures Thomistæ, & post eos P. Suarez lib. 3. de anima cap. 6. docent, iudicium esse aggregatum per accidens, ex tribus apprehensionibus, altera subiecti, altera prædicati, & altera copulæ, quæ per verbum, est, significatur. Alij vero cum P. Vasquez 1. part. tom. 1. disp. 223. cap. 3. & 1. 2. tom. 1. disp. 79. cap. 3. & disp. 62. capite 3. à numero 10. & cum P. Rubio 1. perihier. quæst. 4. cap. 4. docent, iudicium intellectus nostri tantum componi ex duabus apprehensionibus, altera concipientis subiectum vt conueniens, vel inconueniens prædicato, alia verò alterutro modo prædicatum subiecto comparante. Aliqui etiam, quos suppressis nominibus, refert P. Vasquez nuper citatus, tradunt iudicium esse compositum ex apprehensionibus subiecti, prædicati, & copulæ, non vtrunque sumptis, sed physicè vnitis, haud aliter ac vna quædam aqua totalis ex pluribus inter se continuatis coalescit.

11 Alij tuentur, iudicium non fieri, per hoc quod apprehensio copulæ physica ratione continetur apprehensioni subiecti, necnon apprehensioni prædicati, easque veluti terminus communis coherere faciat, sed potius per hoc quod apprehensio copulæ, in apprehensione eius extremi, quod subiicitur intentionaliter, reuera ac physicè subiicitur, eique informatiuè vniatur, alterius, vero extremi, nimirum prædicati, apprehensionem tantum extrinsecè connotet, eique minimè vniatur. Alij quibus fauet P. Fonseca lib. 6. metaphys. quæst. 3. cap. 1. sectione 4. tenent, iudicium nostri intellectus, regulariter loquendo, esse compositam qualitatem ex multis apprehensionibus: cæterum fieri posse, vt intellectus noster iudicet per actum simplicem, ac fortasse id aliquando euenire.

12 Tandem plures tuentur iudicium omne nostri intellectus esse simplicem & indiuisibilem qualitatem, quæ apprehensiones præuiæ supponit, non intrinsecè includit. Ita Gregorius in prol. quæst. 1. artic. 3. Gabriel quæst. 1. artic. 1. Durandus in 1. distinct. 38. quæst. 2. Ferr. 1. contra gentes cap. 59. Card. Tolertus 3. de anima, quæst. 19. Conimbr. tom. 2. Logica in cap. 4. de orat. quæst. 4. art. 3. Hurtado disp. 7. de anim. sect. 2. Molina 1. part. quæst. 1. art. 3. disp. 3. concl. 2. prope medium Ariaga de anima, disp. 6. sectione 4. Recupit. tom. 1. lib. 6. quæst. 27. num. 2. Tellez part. 4. summ. disputatione 85. sectione 1. num. 2. Sanctacruzanus, Casilius, Auerfa, & alij non pauci nec indocti.

13 Quamuis autem hæ sententiæ probabiles sint, paulo tamen aliter in præsentis philosophandum arbitror: exstimo enim, iudicium nostri intellectus de facto semper esse simplicem, & indiuisibilem qualitatem, possibile tamen esse iudicium, quo vel alius intellectus, vel certè noster in alia rerum serie diiudicet. Huic sententiæ, quoad priorem eius partem, subscribunt auctores num. præcedente relati: ei vero quoad posteriorem fauent, aut omnino, aut quadantenus, cæteri Doctores, quos pro aliis sententiis retulimus.

C A P V T III.

Vtraque pars nostræ sententiæ probatur, & obiter aliorum placita refelluntur.

14 **P**rior quidem opinionis nostræ pars suadetur: quoniam si iudicium nostri intellectus non esset simplex & indiuisibilis qualitas, maximè quia intellectus noster in eo discrepat ab Angelico & diuino, quod componendo & diuidendo iudicet, nec nili per plures apprehensiones inuicem ordinatas affirmet aut neget, cum tamen Deus & Angelus absque compositione & diuisione vnico simplicissimo actu de obiectis suis iudicium ferant: aut quia, sicuti discursus omnium confessione componitur ex pluribus iudiciis, ita iudicium ex pluribus apprehensionibus constari oportet: aut tertio, quia vnus simplex actus intellectus nostri, quæ est eius imperfectio, nequit attingere plura vt plura, siue diuersa, quæ tamen iudicio nostro sæpè sapius attinguntur: aut tandem, quoniam propositio exterior, quæ interioris speculum quoddam atque imago est, pluribus semper vocibus inter se distinctis constituitur, pro multiplicitate rerum earum quas repræsentat, atque inuicem contendit: vnde fieri videtur, vt non merito vnus simplicis actus, sed plurium interior etiam propositio, plura necessario significet, atque vicissim comparet. Ast hæ rationes nullæ sunt. Intellectus enim noster non in eo dissidet ab Angelico, & diuino, quod per actum diuisibilem, & compositum iudicet, sed quod ad iudicium de multis rebus ferendum egeat apprehensionibus præuiis, quibus tamen notitiis simplicibus, atque imperfectis, Deus nunquam & Angelus haud plerumque egent: hinc etiam oritur vt intellectus noster potius quam Angelicus, aut diuinus componat, diuidatque, vt cap. quarto latius exponemus.

15 Secunda etiam ratio in contrarium adducta, parum negotij facillit: non enim sine fallacia iudicium cum discursu comparat, cum potius iudicium immediatum cum iudicio mediato, siue assensu conclusionis, & processus ex pluribus apprehensionibus ad iudicium, cum processu à pluribus iudiciis ad conclusio